

แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการ ของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

ENHANCING ENTREPRENEURIAL POTENTIAL WITHIN THE THAI-CAMBODIAN BORDER COMMUNITIES IN SURIN PROVINCE

นฤมล วลีประทานพร^{1*}, นภาพรณ พัฒนฉัตรชัย², นวรัตน์ นิธิชัยอนันต์³, ทรงกต พลพวก⁴ และณภัทชา ปานเจริญ⁵

Narumon Waleeprathanporn^{1*}, Napapan Phattanachatchai², Navarat Nithichaianan³,

Songklot Phonphuak⁴, and Napatcha Pancharoen⁵

^{1,2,3,4,5}คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์

^{1,2,3,4,5}Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Received: September 27, 2023 / Revised: February 15, 2024 / Accepted: February 19, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ 2) พัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ 3) แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น การวิจัยครั้งนี้ใช้รูปแบบผสม วิธีวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ เครื่องมือเชิงคุณภาพ ได้แก่ การสัมภาษณ์เชิงลึก และการประชุมสนทนากลุ่มจากผู้ประกอบการชุมชนที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกที่เป็นผู้ขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเป็นผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 ราย เครื่องมือเชิงปริมาณ ได้แก่ แบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่างคือ ผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จำนวน 108 ราย คัดเลือกด้วยวิธีแบบเฉพาะเจาะจง การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณใช้สถิติค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์โมเดลการวัด การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงและความเชื่อมั่น

ผลการวิจัยพบว่า 1) องค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วย 7 องค์ประกอบ ได้แก่ 1.1) การวางแผนและการผลิต ($\lambda = 0.932$) 1.2) การเงินและบัญชี ($\lambda = 0.826$) 1.3) การจัดจำหน่าย ($\lambda = 0.855$) 1.4) การจัดการกลุ่ม ($\lambda = 0.594$) 1.5) การควบคุมการผลิต ($\lambda = 0.791$) 1.6) คุณธรรมจริยธรรม ($\lambda = 0.800$) และ 7) แรงงานในครอบครัว ($\lambda = 0.791$) 2) การพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ด้วยวิธีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดส่งสินค้าโดยใช้บริการขนส่งพัสดุพบว่า ผู้ประกอบการชุมชนมีความรู้ และสามารถนำไปวิเคราะห์ในการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุที่เหมาะสม สามารถประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานได้อย่างชัดเจน และ 3) แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นพบว่า แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นคือ การพัฒนาด้านการจัดส่งสินค้าโดยความรู้ และเข้าใจในระบบของบริษัทร้องส่งต่าง ๆ การพัฒนาด้านการวางแผน และการจัดบันทึกข้อมูลในการประกอบธุรกิจเพื่อนำมาใช้พยากรณ์การผลิตได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปวางแผนการเชื่อมโยงทรัพยากรในชุมชนและกิจกรรมทางธุรกิจอย่างเป็นระบบ การพัฒนา

*Corresponding Author

E-mail: narumon@srju.ac.th

ด้านการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่โดยสร้างแรงบันดาลใจ และบ่มเพาะในครอบครัวเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนในชุมชนรักถิ่นฐาน และการพัฒนาด้านการสร้างเครือข่ายเพื่อสร้างความร่วมมือทางธุรกิจ เช่น ในการแลกเปลี่ยนวัตถุดิบหรือสินค้า ความร่วมมือทางด้านการผลิต การจัดจำหน่ายและการขนส่ง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้องค์ความรู้ และภูมิปัญญาเพื่อนำมาพัฒนาและยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน

คำสำคัญ: แนวทางการพัฒนา การยกระดับ ศักยภาพผู้ประกอบการ ชุมชนชายแดน

Abstract

The objectives of this research were (1) to study the components of business management potential of entrepreneurs in the Thai-Cambodian border communities in Surin Province; (2) to develop the entrepreneurial potential of the Thai-Cambodian border communities in Surin Province; and (3) to propose development guidelines for enhancing the potential of community entrepreneurs suitable for the local area. This research uses a combination of qualitative and quantitative research methods. Qualitative tools include in-depth interviews and group discussions involving community entrepreneurs who lead the group and the members who mobilize the community enterprise group as key contributors. The quantitative tool was a questionnaire to ask a purposively selected sample of 108 Thai-Cambodian border community entrepreneurs. Qualitative data were analyzed using content analysis, and quantitative data were statistically analyzed using the frequency, percentage, mean, standard deviation, measurement model analysis, and accuracy and reliability analysis.

The results of the research showed that (1) the business management potential component of entrepreneurs in the Thai-Cambodian border community in Surin province consisted of 7 components: (1.1) planning and production ($\lambda = 0.932$), (1.2) finance and accounting ($\lambda = 0.826$), (1.3) distribution ($\lambda = 0.855$), (1.4) group management ($\lambda = 0.594$), (1.5) production control ($\lambda = 0.791$), (1.6) moral ethics ($\lambda = 0.800$), and (1.7) family labor ($\lambda = 0.791$); (2) regarding the development of entrepreneurial potential of Thai-Cambodian border communities in Surin Province by organizing workshops on delivery of goods using parcel delivery services, it was found that community entrepreneurs obtained knowledge and ability to analyze in choosing the right parcel delivery service that could be clearly applied in operation; and (3) regarding development guidelines for developing and enhancing the potential of community product entrepreneurs suitable for the local area, it was found that the development guidelines for developing and enhancing the potential of community product entrepreneurs suitable for the local area were as follows: the development of delivery by providing knowledge and understanding of the systems of various transport companies; the development of planning and recording of business data in order to use production forecasts more accurately that could be used to systematically plan community resource links and business activities; the development of young entrepreneurs

by inspiring and nurturing families to support and encourage youths in the community to love their homeland; and the development of networks to create business collaboration, e.g. in the exchange of raw materials or goods, cooperation of production, distribution and transportation, and the exchange of knowledge and wisdom in order to develop and enhance the potential of community product entrepreneurs.

Keywords: Development Guidelines, Enhancing, Entrepreneurial Potential, Border Community

บทนำ

ตามที่รัฐบาลมีนโยบายตามแผนพัฒนาประเทศไทย 4.0 เน้นการพัฒนาคมนาคมในการใช้นวัตกรรม เทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเศรษฐกิจไปสู่ยุคเศรษฐกิจที่ขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม โดยแผนพัฒนาเศรษฐกิจมีนโยบายที่สำคัญคือ การเปลี่ยนเกษตรแบบเดิมที่เกษตรกรเป็นผู้ผลิตเพียงอย่างเดียวไปสู่เกษตรสมัยใหม่ ที่เน้นให้เกษตรกรเป็นผู้ประกอบการที่มีความสามารถบริหารจัดการและผลผลิตโดยใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยทำการเกษตร เพื่อให้เกษตรกรมีฐานะดีขึ้น การเปลี่ยนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมแบบเดิมที่ภาครัฐต้องให้ความช่วยเหลือในด้านต่าง ๆ ไปสู่วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่มีศักยภาพพึ่งพาตัวเองได้ การเปลี่ยนรูปแบบการทำการค้าและการบริการแบบเดิมที่ได้ผลกำไรน้อยไปสู่การพัฒนาสินค้าและบริการที่สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและบริการ การเปลี่ยนแรงงานที่มีทักษะต่ำได้รับค่าตอบแทนน้อยไปสู่แรงงานที่มีทักษะความรู้ความสามารถ และความเชี่ยวชาญสามารถเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงานเพื่อให้สอดคล้องกับภาคธุรกิจของประเทศที่กำลังขยายตัว จากนโยบายของประเทศเป็นนโยบายที่มุ่งเน้นการพัฒนาคมนาคม เพื่อให้มีศักยภาพ และขับเคลื่อนประเทศให้หลุดพ้นจากกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางให้สามารถคงอยู่ในอนาคต (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016)

ในการพัฒนาประเทศจำเป็นต้องเริ่มที่ระดับชุมชนก่อนเพื่อให้คนในชุมชนเกิดการพึ่งตนเองจากภูมิปัญญา และทรัพยากรในชุมชน เพื่อการผลิตในการยังชีพ หรือเพื่อแลกเปลี่ยนและจำหน่ายเป็นอาชีพที่สร้างรายได้ กลายเป็นผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่สามารถรวมสมาชิก และก่อตั้งเป็นวิสาหกิจชุมชนเพื่อความเข้มแข็งของคนในชุมชน ก่อให้เกิดอาชีพที่ช่วยสร้างรายได้อย่างยั่งยืน ดังนั้นในการประกอบธุรกิจในรูปแบบวิสาหกิจชุมชนนับเป็นองค์ประกอบสำคัญของระบบเศรษฐกิจระดับฐานรากของประเทศ ซึ่งเป็นกลไกหลักในการขับเคลื่อนและเสริมสร้างเศรษฐกิจเพื่อแก้ไขปัญหาความยากจนสร้างรายได้ในครัวเรือน เพราะทำให้เกิดอาชีพและช่วยสร้างงานเป็นจุดเริ่มต้นของการลงทุน และสามารถเชื่อมโยงไปยังธุรกิจอื่น ๆ ในวงกว้าง เกิดการจ้างงานให้กับคนในชุมชน และสร้างเสริมประสบการณ์เป็นแหล่งพัฒนาทักษะอาชีพในด้านต่าง ๆ เปิดโอกาสในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และนำไปสู่การพัฒนาเจตคติที่มีต่อการประกอบอาชีพ ทักษะ ความรู้ และมีกลยุทธ์ต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับการประกอบธุรกิจ (Sriprasert, 2012)

จังหวัดสุรินทร์มีพื้นที่ชายแดนติดต่อกับประเทศเพื่อนบ้านคือ กัมพูชา บริเวณอำเภอกาบเชิง มีอาณาเขตติดต่อตะเข็บชายแดนไทย-กัมพูชา ซึ่งสภาพภูมิประเทศ ภูมิอากาศที่เหมาะสมต่อการทำการเกษตร ทำให้ประชากรมีผลผลิตทางการเกษตรที่หลากหลายตามฤดูกาล (Ministry of Agriculture and Cooperatives, 2022) ประกอบกับภูมิปัญญา

ที่ถ่ายทอดจากครอบครัวและชุมชนสั่งสมเป็นองค์ความรู้ซึ่งอยู่ในตัวบุคคล นำมาสร้างสรรค์เป็นผลิตภัณฑ์ต่าง ๆ ตามความถนัดบนฐานทรัพยากรที่มีอยู่เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนซึ่งมีคุณค่า และจากนโยบายภาครัฐส่งเสริมสนับสนุนให้รวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนเพื่อความเข้มแข็ง ซึ่งตำบลโคกตะเคียนนั้นมีผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนได้รวมกลุ่มจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง และดำเนินการอย่างต่อเนื่องเป็นแหล่งสร้างสรรค์ผลผลิต และผลิตภัณฑ์ชุมชนที่มีไว้เพื่อใช้เองในครัวเรือน และจัดจำหน่ายเป็นอาชีพที่สามารถสร้างรายได้แก่ครัวเรือน (Khok Takhian Subdistrict Municipality, 2018)

จากสถานการณ์โลกที่ต้องเผชิญหลังวิกฤตโควิด 19 ทุกประเทศมีความจำเป็นต้องเร่งแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจด้วยเงินจำนวนมหาศาล เกิดหนี้สาธารณะที่ทำให้เกิดปัญหาตามมาคือ ภาระหนี้ ความไม่คล่องตัวในการใช้ทรัพยากรในอนาคตและภาระหนี้แก่คนรุ่นใหม่ รวมถึงพฤติกรรมของมนุษย์ที่เปลี่ยนแปลงกระทบโครงสร้างเศรษฐกิจธุรกิจและวิถีชีวิตใหม่ (Tamajai, 2020) การขับเคลื่อนการสร้างชีวิตวิถีใหม่จะเชื่อมโยงปัจจัยและระบบสุขภาพ สังคม การศึกษา เทคโนโลยี สิ่งแวดล้อม และเศรษฐกิจ โดยเส้นทางสู่เศรษฐกิจวิถีใหม่ให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจฐานราก วิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็ง สามารถขับเคลื่อนด้วยเทคโนโลยี ซึ่งจะนำไปสู่การเกิดวิสาหกิจชุมชนที่เข้มแข็งสร้างความมั่นคงให้กับเศรษฐกิจชุมชน ประชาชนเริ่มมองเห็นเศรษฐกิจตัวเองโดยเห็นความสำคัญของครอบครัวและพี่น้องเป็นอันดับต้น ๆ และมุ่งหาแนวทางสร้างงาน และวิสาหกิจชุมชนให้กับตัวเองในรูปแบบที่เปลี่ยนไป (Prince of Songkla University, 2020) ซึ่งทางรอดของวิสาหกิจชุมชนนั้น Mettanon (2017) กล่าวว่า ความรู้ การคิด และการเรียนรู้ มีผลกระทบต่อความอยู่รอดของวิสาหกิจชุมชน โดยความรู้ได้รับการยอมรับว่ามีผลต่อความสามารถในการอยู่รอด และความสามารถในการแข่งขันตลอดจนการเจริญเติบโตขององค์กรนอกเหนือจากการจัดการความรู้

จากความสำคัญดังกล่าวในการดำเนินธุรกิจให้ประสบความสำเร็จเพื่อให้ธุรกิจอยู่รอดโดยผลการศึกษาเรื่องการพัฒนายกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์นี้ จะนำมาเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบการให้ประสบความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ สร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์
2. เพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์
3. แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

ทบทวนวรรณกรรม

การวิจัยครั้งนี้ได้ศึกษาแนวคิด และทฤษฎีที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนารอบแนวคิดการวิจัยและกำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

แนวคิดการพัฒนา

คำว่า “การพัฒนา” ได้ถูกนำมาใช้เพื่ออธิบายความก้าวหน้าให้ทัดเทียมกับประเทศในตะวันตก การนำเอาแนวความคิดการพัฒนามาใช้จะเน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงไปสู่สภาพที่ทันสมัย หรือการปรับให้เป็นอุตสาหกรรม เป็นต้น ดังนั้นจึงขอเสนอความหมายคำว่า การพัฒนา ตามทัศนะของนักวิชาการ ดังนี้

Puangngam (2010) กล่าวว่า การพัฒนาหมายถึง การเปลี่ยนแปลง การสร้างสรรค์ปรับปรุงอย่างมีกระบวนการ (Process) และเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างมีโครงสร้างและแบบแผน (Planned and Structured Change) หรือ มีการกำหนดทิศทางเป้าหมายที่แน่นอน (Ultimate Goal) สอดคล้องกับ Sapuppatham (2015) กล่าวว่า การพัฒนา หมายถึง

กระบวนการเปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยใช้พลังและความร่วมมือจากคนในชุมชนและหน่วยงานของรัฐและองค์กรในชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหาและสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในด้านคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน Sipiyarak (2015) กล่าวว่า การพัฒนา คือ กลุ่มคนที่อยู่ร่วมกันในสังคม มีการเปลี่ยนแปลงโดยมีการวางแผนที่คาดหวังถึงผลลัพธ์ที่สามารถส่งผลต่อวิถีชีวิต ความเป็นอยู่ของเขาเหล่านั้นให้ดีขึ้น

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า การพัฒนา หมายถึง กระบวนการเปลี่ยนแปลงคนและชุมชนให้ดีขึ้น โดยความร่วมมือจากคนในชุมชน หน่วยงานของรัฐ และองค์กรในชุมชน เพื่อปรับปรุงแก้ไขปัญหา และสร้างสรรค์ชุมชนให้เกิดความก้าวหน้าทั้งในด้านคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่ เศรษฐกิจ สังคม การเมือง การปกครอง โดยมุ่งยกระดับมาตรฐานการครองชีพ และคุณภาพชีวิตของประชาชน

แนวคิดเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ

ผู้ประกอบการเป็นบุคคลที่มีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจแบบทุนนิยม เป็นบุคคลที่มีความสามารถค้นพบความคิด และโอกาสทางธุรกิจใหม่ ๆ เป็นผู้ที่รวบรวมเงินทุนเพื่อจัดตั้งธุรกิจ จัดระเบียบภายในธุรกิจและบริหารการดำเนินงานของธุรกิจ เพื่อจัดสินค้าและบริการให้แก่สาธารณชน และผู้ประกอบการคือ บุคคลที่จัดตั้งองค์การธุรกิจขึ้น โดยยอมรับความเสี่ยงภัยเพื่อหวังกำไร ซึ่ง Longenecker et al. (2006) กล่าวว่า ผู้ประกอบการ คือ บุคคลที่รู้ถึงความต้องการของผู้บริโภค แล้วนำความต้องการเหล่านั้นมาจัดทำเป็นธุรกิจภายใต้ความเสี่ยง และสร้างสรรค์นวัตกรรมซึ่งทำให้เกิดการเจริญเติบโตและก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ สอดคล้องกับ Boontawan (2013) กล่าวถึงผู้ประกอบการ ว่าจะต้องเป็นบุคคลที่มีแรงบันดาลใจในการแสวงหาโอกาสและประยุกต์ใช้ความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างความแตกต่างใน

การดำเนินงานทางธุรกิจโดยมีความตั้งใจมุ่งมั่นที่จะทำการก่อตั้งธุรกิจและสามารถดำเนินธุรกิจได้อย่างต่อเนื่องทำหน้าที่ในการใช้โอกาสที่มีและมีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดหาและนำเอาทรัพยากรมาใช้ประโยชน์

Dess et al. (2005) ได้ให้อธิบายถึงคุณลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ดังนี้

1. ความเป็นอิสระในการบริหารงาน ความเป็นเอกภาพ และความเป็นอิสระในการทำงานของบุคคล หรือกลุ่มคนเพื่อมุ่งหวังให้ธุรกิจบรรลุผลสำเร็จในเป้าหมายและวิสัยทัศน์ขององค์การ

2. การสร้างนวัตกรรมโดยมีความพยายามที่จะนำเสนอสิ่งใหม่ ๆ ที่ได้จากการทดลอง หรือจากประสบการณ์ และการมีกระบวนการพัฒนาความคิดเชิงสร้างสรรค์ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาสินค้าและบริการใหม่ ๆ

3. การทำงานเชิงรุก มีลักษณะของการมองไปข้างหน้าเพื่อแสวงหาความเป็นผู้นำในตลาดเป็นการมองการณ์ไกลเพื่อแสวงหาโอกาส และความต้องการในอนาคต

4. มีความสามารถในการแข่งขัน มีความพยายามในการแข่งขันกับคู่แข่งในธุรกิจ มีลักษณะที่ขบถต่อสู้ หรือมีการตอบสนองที่รุนแรงเพื่อพัฒนาตำแหน่งของธุรกิจ หรือขจัดอุปสรรค คู่แข่งขันในตลาด

5. การเผชิญกับความเสี่ยง สามารถตัดสินใจและปฏิบัติงานภายใต้สถานการณ์ที่มีความไม่แน่นอน หรืออาจต้องเผชิญกับความเสี่ยงต่าง ๆ ที่อาจเกิดขึ้น เช่น สภาวะทางเศรษฐกิจ โรคระบาด สงคราม เป็นต้น

ดังนั้นคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการเป็นปัจจัยสำคัญที่จะนำไปสู่ความสำเร็จของการประกอบธุรกิจทุกประเภท ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่มีอยู่ในตัวผู้ประกอบการขึ้นอยู่กับความคิด และมุมมองของผู้ประกอบการแต่ละบุคคลภายใต้ลักษณะวัฒนธรรมและสภาพแวดล้อมที่แตกต่างกันไปในการดำเนินอาชีพหรือการดำเนินกิจการ ดังนั้นผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จึงควรได้รับการส่งเสริมสนับสนุน และได้รับการพัฒนาเพื่อให้เกิดผลสำเร็จและ

การดำเนินงานที่บรรลุเป้าหมาย ซึ่งจะส่งผลต่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนต่อไป

แนวคิดศักยภาพผู้ประกอบการ

“ศักยภาพ หรือ ความสามารถ” การที่มนุษย์ใด ๆ มีศักยภาพที่เหมาะสม และสามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานได้จริง ย่อมบ่งบอกถึงควมมีคุณค่าน่าเชื่อถือเหนือกว่าบุคคลอื่น ๆ และสามารถทำให้ตัวเองประสบผลสำเร็จในหน้าที่งานได้ ไม่ว่าจะเป็นผู้ประกอบการหรือลูกจ้างก็ตาม แนวคิดเกี่ยวกับศักยภาพ หรือขีดความสามารถมีผู้ให้ความหมายที่คล้ายกันไว้ ดังนี้

Parry (1998) กล่าวว่า ศักยภาพ คือ กลุ่มของความรู้ (Knowledge) ทักษะ (Skill) และคุณลักษณะ (Attributes) ของปัจเจกบุคคล ซึ่งอาจเกิดขึ้นได้จากการฝึกอบรมและการพัฒนา สิ่งสำคัญคือ ต้องมีการเชื่อมโยงทักษะ ความสามารถ หรือความรู้ไปสู่การสร้างคุณค่า และการมีทัศนคติในการปฏิบัติงานด้วยขีดความสามารถสูงสุด โดยศักยภาพของผู้ประกอบการตามแนวคิดของ Bacigalupo et al. (2016) ได้อธิบายถึงศักยภาพของผู้ประกอบการประกอบด้วย 3 ด้านหลัก คือ

1. ด้านความคิดและโอกาส ประกอบด้วย การระบุโอกาสในการสร้างคุณค่าทางธุรกิจ ความคิดสร้างสรรค์ของผู้ประกอบการ วิสัยทัศน์ของผู้ประกอบการ ความคิดเชิงคุณค่า และความคิดเชิงจริยธรรม

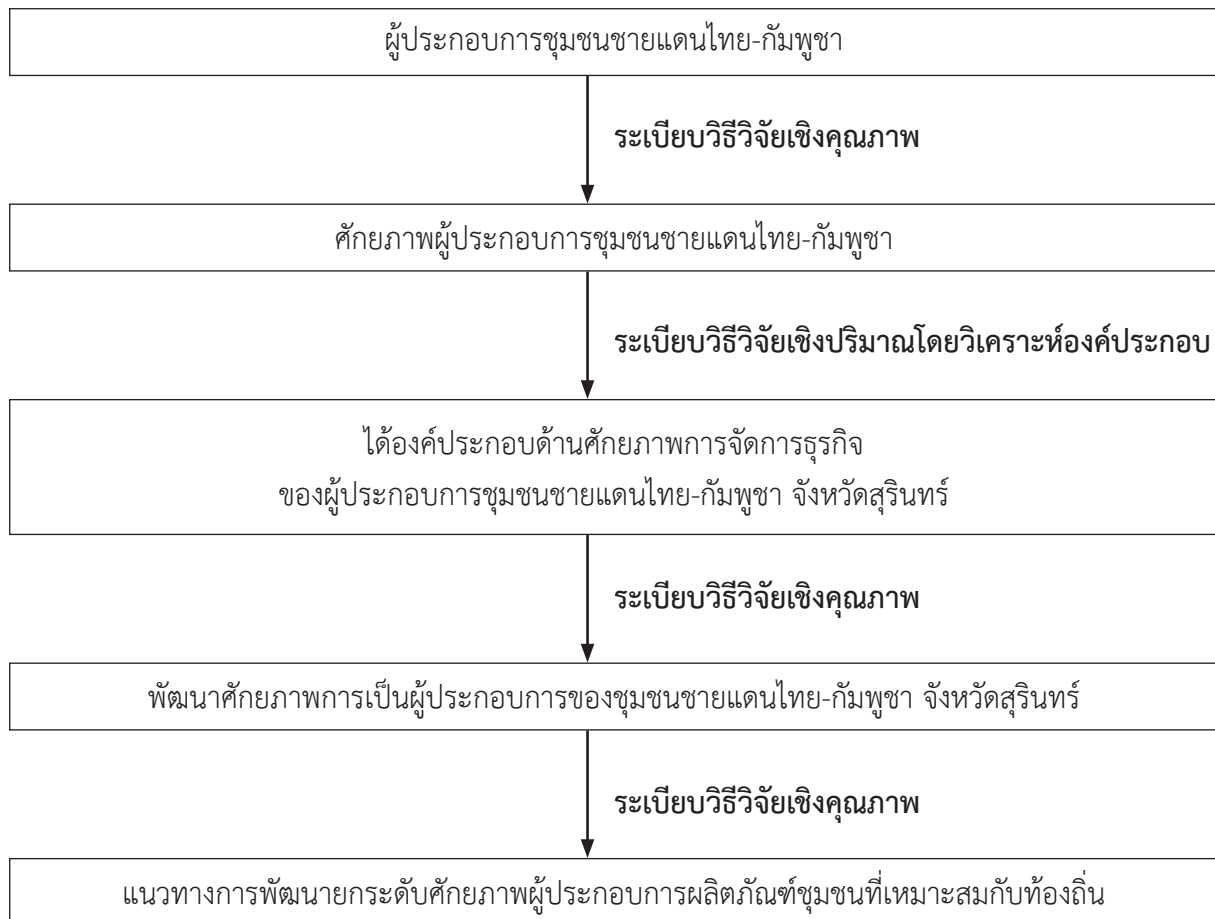
2. ด้านทรัพยากร ประกอบด้วย ความตระหนักในตนเอง และการรับรู้ความสามารถของตนเอง

แรงจูงใจและความเพียร การบริหารทรัพยากร ความสามารถทางการเงิน เศรษฐกิจ และสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้อื่น

3. ด้านการปฏิบัติงาน ประกอบด้วย การคิดริเริ่มสิ่งใหม่ที่สร้างมูลค่าทางธุรกิจ การวางแผนและการจัดการ การบริหารความเสี่ยง การทำงานร่วมกับผู้อื่น และการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์

สำหรับ Industrial Economics (2021) ได้เสนอแนวทางที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาศักยภาพของสถานประกอบการให้มีศักยภาพสูงขึ้นได้นั้น จะต้องมีการวางแผนงาน หรือแผนธุรกิจที่ดี มีการสื่อสารที่ดี ตลอดจนการนำเทคโนโลยีหรือนวัตกรรมมาใช้ในการเพิ่มศักยภาพ ทั้งนี้ Phosirawat et al. (2022) ได้เสนอศักยภาพแห่งการวางแผน (Planning Competencies) คือ ต้องมีการตั้งเป้าหมายที่สอดคล้องกับความสนใจในสิ่งที่ตนเองถนัด มีการวางแผน การติดตาม และประเมินอย่างมีระบบ สามารถคิดวิเคราะห์ปัญหาที่อาจเกิดขึ้น และนำมาประเมินเพื่อคิดหาแนวทางแก้ไข มีการแสวงหาข้อมูล ค้นหาและแสวงหาข้อมูลทั่วไปด้านเศรษฐกิจ การเมือง กฎหมาย รวมถึงความรู้จากบุคคลอื่น ๆ เช่น การอบรม สัมมนา การปรึกษาจากผู้รู้ หรือผู้เชี่ยวชาญ เพื่อช่วยให้สามารถวิเคราะห์สถานการณ์ได้ถูกต้อง

ซึ่งจากการทบทวนวรรณกรรมทำให้ผู้วิจัยได้นำมาประยุกต์ และพัฒนาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

การวิจัยเชิงปริมาณ

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยได้คัดเลือกกลุ่มประชากรคือ ผู้ประกอบการชุมชนที่เป็นหัวหน้ากลุ่ม และสมาชิกผู้ขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยมีผู้ประกอบการกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน 10 กลุ่ม ซึ่งมีจำนวนสมาชิกทั้งสิ้น 150 คน (Kap Choeng District Agricultural Office, Surin Province, 2022) การกำหนดกลุ่มตัวอย่างเทียบจากตารางแสดงจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของ Krejcie และ Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง 108 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาคือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยเรียงเรียงสรุปประเด็น และสังเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวข้องกับองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการธุรกิจชุมชน จากนั้นเสนอผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องเพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา และนำแบบสอบถามมาปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่นจำนวน 30 ชุด มีค่าเท่ากับ 0.890

จากนั้นทำการเก็บรวบรวมแบบสอบถามกับผู้ประกอบการชุมชน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้วยตนเอง จำนวน 108 ชุด และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าสถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้โปรแกรม SPSS

for Windows และวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจ (Exploratory Factor Analysis: EFA) โดยใช้การวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงสำรวจด้วยวิธีสกัดองค์ประกอบหลัก (Principal Component Analysis) ทดสอบความเหมาะสมของตัวแปรด้วยการวิเคราะห์ (Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy: KMO) และหมุนแกนองค์ประกอบตั้งฉากด้วยวิธีแวนแมกซ์ (Varimax) เพื่อจัดตัวแปรเข้าองค์ประกอบ ตั้งชื่อองค์ประกอบ และตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้อง โดยวิเคราะห์เชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA)

การวิจัยเชิงคุณภาพ

เป็นขั้นตอนการวิจัยเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน และหาแนวทางการพัฒนาการยกระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ดังนี้

ประชากรและกลุ่มเป้าหมายคือ ตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงเข้าร่วมฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ เพื่อพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชน จำนวน 30 คน ใช้เกณฑ์การคัดเลือกตัวแทนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน โดยเป็นผู้มีบทบาทในการจัดการ และขับเคลื่อนกลุ่มวิสาหกิจชุมชน กลุ่มละ 3 คน ที่มีประสบการณ์ในการเป็นผู้ประกอบการไม่ต่ำกว่า 5 ปี โดยอ้างอิงจาก Creswell (2015) วิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการร่วมกับนักวิชาการ และหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชน

วิธีการที่จะเข้าถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายเพื่อชักชวนให้เข้าร่วมการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ ผู้วิจัยดำเนินการไปพบผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วยตนเอง เพื่อขออนุญาตสัมภาษณ์ และเข้าถึงข้อมูล ผู้วิจัยได้อธิบายถึงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ประโยชน์ของงานวิจัย วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล วันเวลา และสถานที่จัดกิจกรรม วิธีการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการ และอุปกรณ์ในกิจกรรมฝึกอบรม เพื่อให้กลุ่มเป้าหมายยินยอม หรือปฏิเสธ และเปิดโอกาสให้กลุ่มเป้าหมายได้ซักถามก่อน

การตัดสินใจเข้าร่วมโครงการ รวมถึงการตัดสินใจออกจากโครงการก่อนการลงลายมือชื่อยินยอม และประกาศประชาสัมพันธ์โครงการ ณ ศาลาชุมชน โคกตะเคียน โดยกลุ่มเป้าหมายนี้มีความสำคัญคือ เป็นผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ และเป็นผู้ร่วมโครงการอบรม รวมถึงร่วมกิจกรรมกลุ่มที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ

1. แบบสัมภาษณ์ จากการทบทวนวรรณกรรม ตำราวิชาการ งานวิจัยในประเทศ และต่างประเทศที่เกี่ยวข้อง รวมถึงข้อมูลจากการสำรวจภาคสนามโดยการสำรวจ สังเกต สัมภาษณ์ และนำข้อมูลที่ได้มาสร้างแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการวิจัย จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบข้อคำถามเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงเป็นแบบสัมภาษณ์ที่สมบูรณ์
2. แบบบันทึกการสังเกตแบบมีส่วนร่วม โดยสังเกตในขณะฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการในประเด็นการมีส่วนร่วม และภาพรวมในการอบรม

ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังนี้

1. การสังเกต (Observation) โดยมีส่วนร่วม (Participant) ในลักษณะของการเข้าไปมีส่วนร่วม และสอบถามถึงศักยภาพในการจัดการธุรกิจ และการสังเกตอย่างไม่มีส่วนร่วมเป็นการสังเกตสภาพทั่วไปของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา
2. การสัมภาษณ์แบบเจาะลึก (In-Depth Interview) โดยการสัมภาษณ์ผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชน จากแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นตามวัตถุประสงค์ คำถามวิจัยและกรอบแนวคิดการวิจัยเป็นการสัมภาษณ์ในเชิงลึก มีการสัมภาษณ์หลาย ๆ ครั้งเพื่อตรวจสอบข้อมูล โดยการสัมภาษณ์ให้ครบตรงประเด็นตามตัวแปรที่ศึกษาและใช้แนวคำถามที่สร้างขึ้นตามประเด็นการวิจัย
3. การจดบันทึกและการบันทึกข้อมูลซึ่งบันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรและการบันทึกด้วยเครื่องบันทึกเสียง การบันทึกภาพนิ่งและภาพเคลื่อนไหวเพื่อยืนยันข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล เป็นการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วนำเสนอเป็นแบบเขียนพรรณนาความเรียง

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยผู้วิจัยสามารถนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ 3 ส่วน ดังนี้

1. องค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

ในการศึกษาด้านองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เป็นการศึกษาศักยภาพการจัดการของผู้ประกอบการชุมชน ตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ ด้วยการใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้เก็บข้อมูลด้วยวิธีสัมภาษณ์เชิงลึก และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถามและนำมาวิเคราะห์หาองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ดังนี้

ผู้ประกอบการชุมชนมีความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพการจัดการธุรกิจในประเด็น การผลิตในแต่ละช่วงเวลาของฤดูกาลในรอบปีตามสภาพดินฟ้าอากาศ ทำให้มีผลผลิตไวจำหน่ายอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้มีรายได้ตลอดปี

“วางแผนการผลิตตามฤดูกาล ช่วงไหนขายอะไร”

“วางแผนการปลูก ช่วงไหนปลูกอะไรตามฤดูกาล”

“วางแผนการเลี้ยง ช่วงไหนจะต้องเลี้ยงยังงัย”

“คิดการปลูกให้เก็บเกี่ยวให้ทันตลาด มีสินค้าออกหมุนเวียนได้ตลอด”

“วางแผนหารายได้ ทำยังงัยถึงจะมีเงินเข้าทุกวัน”

“มีค่าใช้จ่ายก็ต้องหารายได้ หาอาชีพเสริมวางแผนหาเงิน กำไรรายปี รายวัน”

นอกจากนี้ผู้ประกอบการชุมชนได้ให้ความสำคัญในกระบวนการผลิตโดยมีดูแลเอาใจใส่เพื่อให้ได้ผลผลิตที่ดีมีคุณภาพ

“รักษามาตรฐานผลิตภัณฑ์ คนใช้ได้ผลบอกต่อ”

“ผักบ้านเรากินแล้วสบายใจปลอดภัยปลอดภัย”

(Community Entrepreneurs Khok Takhian Subdistrict, Kap Choeng District, Surin Province, Personal communication, September 20, 2022)

ผู้ประกอบการชุมชนได้บอกถึงด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชาในประเด็นของการทำงานซึ่งต้องมีความอดทนและมีใจรักในงานที่ทำถึงจะมีความสำเร็จ

“อยู่ตรงนี้ต้องอดทน”

“ต้องมีใจรักและใจเย็น”

“มีใจรักอยู่กับธรรมชาติ ทานอะไรไม่ต้องกลัว”

“จะทำอะไรก็ช่าง มีใจรักในงานที่ทำก็สำเร็จแล้ว”

(Community Entrepreneurs Khok Takhian Subdistrict, Kap Choeng District, Surin Province, Personal communication, September 20, 2022)

ผู้ประกอบการชุมชนได้ให้ความสำคัญของเงินทุน และการเงินเพื่อใช้ในการหมุนเวียนในการประกอบธุรกิจ

“ต้องมีวินัยทางการเงิน”

“จะทำธุรกิจต้องมีเงินทุนของตัวเอง”

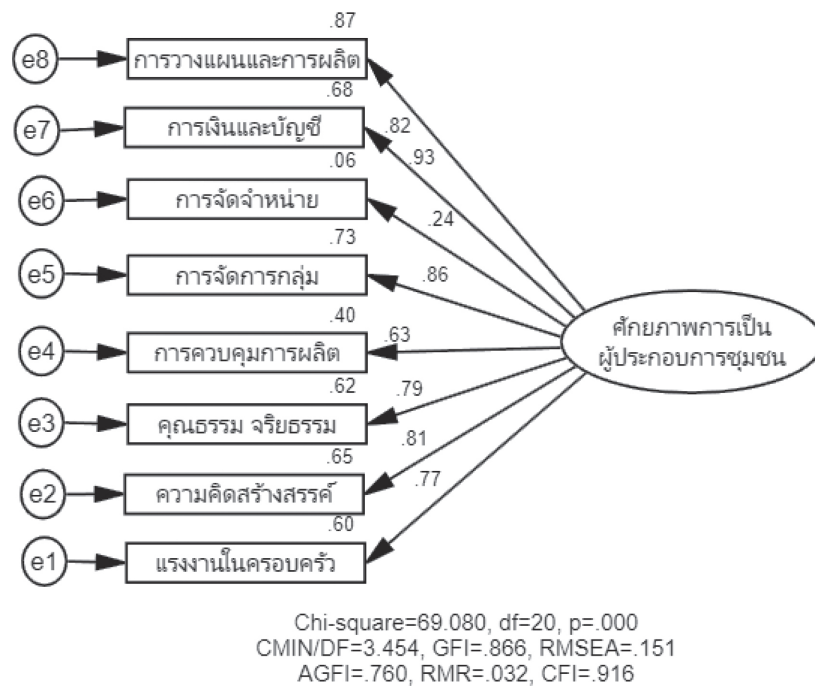
(Community Entrepreneurs Khok Takhian Subdistrict, Kap Choeng District, Surin Province, Personal communication, September 20, 2022)

2. ผลการศึกษาองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ผลการวิจัยดังนี้

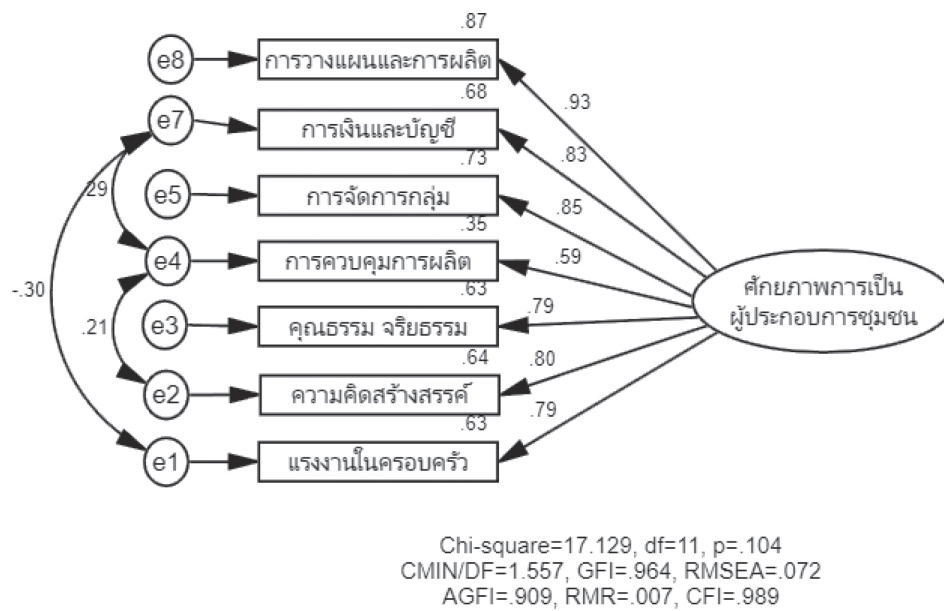
การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงสอดคล้องขององค์ประกอบของโมเดลศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา โดยการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) ใช้สำหรับวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของเครื่องมือที่เป็นแบบสอบถาม เพื่อยืนยันว่าตัวแปรที่วัดได้เป็นตัวแปรย่อยที่เหมาะสมซึ่งเป็นวิธีหนึ่งในการวิเคราะห์การวัดหลาย ๆ ตัวแปรเพื่อใช้ทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้าง (Construct Validity) ของรูปแบบความสัมพันธ์ของตัวแปรในแต่ละองค์ประกอบ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทาง

สถิติเพื่อทำการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ จากกรอบแนวคิด และทฤษฎีเพื่อทดสอบตัวแบบสมมติฐานที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น (Model Evaluation) และการทดสอบความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างเป็นความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างของโครงสร้างในแต่ละองค์ประกอบ โดยพิจารณาจากค่าองค์ประกอบน้ำหนัก (Factor Loading) ต้องมีค่ามากกว่า 0.30 (Hair et al., 2010) ดังนี้

ศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา มีการวัดตัวแปร จำนวน 8 ด้าน ได้แก่ ด้านการวางแผนและการผลิต การเงินและบัญชี การจัดจำหน่าย การจัดการกลุ่ม การควบคุมการผลิต คุณธรรม จริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และแรงงานในครอบครัว

ภาพที่ 2 ก่อนปรับแก้ไขตัวแบบ

ภาพที่ 3 หลังปรับแก้ไขตัวแบบ

จากภาพข้างต้นหลังปรับตัวแบบ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า ตัวแบบสมการเชิงเส้นที่สร้างตามสมมติฐานการวิจัยมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ แสดงว่า ไม่ปฏิเสธสมมติฐานที่ว่า ตัวแบบตามกรอบแนวคิดสอดคล้องสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยพิจารณาจาก X^2 เท่ากับ 17.129 CMIN/df เท่ากับ 1.557 df เท่ากับ 11 และ p-value เท่ากับ 0.104 และเมื่อพิจารณาความสอดคล้องของตัวแบบกับข้อมูลเชิงประจักษ์พบว่า GFI เท่ากับ 0.964 AGFI เท่ากับ 0.909 และ RMSEA เท่ากับ 0.072 ดังนั้นตัวแบบตามกรอบแนวคิดการวิจัย จึงมีความเหมาะสมและสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ โดยได้ทดสอบค่า Average Variance Extraction (AVE) และ Composite Reliability (CR) ของแต่ละองค์ประกอบ โดยค่าที่เหมาะสม คือ $CR > 0.7$ และ $AVE > 0.5$ (Hair et al., 2022) พบว่า ค่า AVE และ CR ขององค์ประกอบศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา มีค่ามากกว่า 0.5 และ 0.7 แสดงว่าองค์ประกอบศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงจำแนกศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัด

สุรินทร์ มีการวัดตัวแปร จำนวน 7 องค์ประกอบ ได้แก่ ด้านการวางแผนและการผลิต การเงินและบัญชี การจัดการกลุ่ม การควบคุมการผลิต คุณธรรมจริยธรรม ความคิดสร้างสรรค์ และแรงงานในครอบครัว

3. การพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

การพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ด้วยวิธีการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์โดยมีวัตถุประสงค์ให้ผู้ประกอบการชุมชนได้อบรมความรู้กับผู้เชี่ยวชาญและมีประสบการณ์เพื่อพัฒนา ยกระดับศักยภาพ และทักษะความรู้ที่จำเป็น และเหมาะสมกับผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ตลอดจนสามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในการจัดการธุรกิจได้ โดยได้ดำเนินการฝึกอบรมเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participations Workshop) เพื่อพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ โดยจัดในวันที่ 28 มีนาคม 2565 ณ ห้องประชุมเทศบาลตำบลโคกตะเคียน อำเภอกาบเชิง จังหวัดสุรินทร์ โดยนำประเด็นศักยภาพเกี่ยวกับด้านการวางแผนและ

การผลิต การจัดการการเงินและบัญชี การจัดจำหน่าย การวางแผนการควบคุมการผลิต คุณธรรมจริยธรรมของการเป็นผู้ประกอบการ และการใช้แรงงานในครอบครัวให้เกิดประสิทธิภาพ ผลที่ได้จากการอบรมทำให้ผู้ประกอบการธุรกิจชุมชนได้รับความรู้เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุที่เหมาะสมกับสินค้า และนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงาน นอกจากนี้คณะผู้วิจัยได้ร่วมสังเกตการณ์แบบมีส่วนร่วมในระหว่างการอบรมเชิงปฏิบัติการ

4. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

ข้อเสนอแนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มร่วมกันแลกเปลี่ยนและเสนอความคิดเห็นเพื่อหาแนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ทางสถิติ สรุปประเด็นแนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ดังนี้

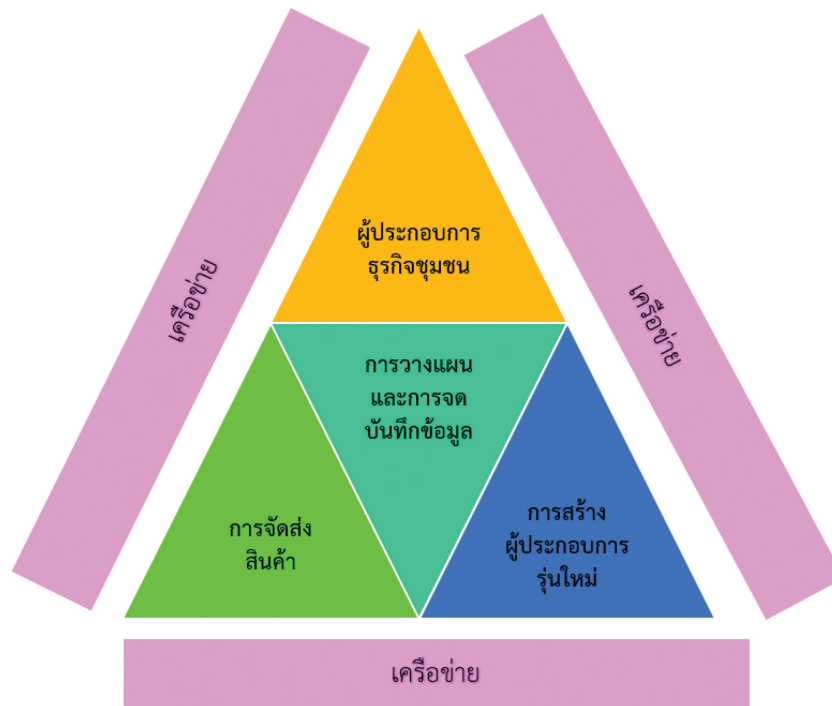
1. การพัฒนาด้านการจัดส่งสินค้า ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีความรู้และเข้าใจในระบบของบริษัทขนส่งต่าง ๆ โดยคำนึงถึงคุณภาพในการจัดส่งเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจและเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสินค้าถึงมือลูกค้าถูกที่ถูกเวลาและปลอดภัย

2. การพัฒนาด้านการวางแผนและการจัดบันทึกข้อมูลในการประกอบธุรกิจเพื่อเป็นฐานข้อมูล เช่น ข้อมูลในการผลิต จำนวนผลผลิต ข้อมูลค่าใช้จ่าย ข้อมูลการขาย เพื่อนำมาใช้พยากรณ์การผลิตได้แม่นยำมากยิ่งขึ้นและสามารถนำไปวางแผนการเชื่อมโยงทรัพยากรในชุมชนและกิจกรรมทางธุรกิจอย่างเป็นระบบ

3. การพัฒนาด้านการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยสร้างแรงบันดาลใจและบ่มเพาะในครอบครัวเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนในชุมชนรักถิ่นฐานและหวงแหนบ้านเกิดภูมิใจในตนเอง และชุมชนอยากเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

4. การพัฒนาด้านการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชน ควรมีแนวทางในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรผลักดันการขับเคลื่อนธุรกิจโดยใช้เครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดการจับคู่ธุรกิจและให้ความรู้ฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพและการปรับตัวในอนาคต

จากข้อเสนอแนวทางการพัฒนาดังกล่าวสามารถสร้างเป็นองค์ความรู้ได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 การพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

จากภาพที่ 4 แสดงถึงแนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น ซึ่งประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 ประเด็น คือ การจัดส่งสินค้า การวางแผนและการจัดบันทึกข้อมูล การสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และการสร้างเครือข่าย

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาองค์ประกอบด้านศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

ศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์พบว่า มีองค์ประกอบที่เหมาะสม 7 องค์ประกอบ ได้แก่ การวางแผนและการผลิต การเงินและบัญชี การจัดจำหน่าย การจัดการกลุ่ม การควบคุมการผลิต คุณธรรมจริยธรรม และแรงงานในครอบครัว ทั้งนี้ เนื่องจากผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เป็นเขตพื้นที่เศรษฐกิจที่มีแหล่ง

จำหน่ายสินค้าทั้งทางเกษตรอินทรีย์ ผลิตภัณฑ์จากชุมชน มีการรวมกลุ่ม และจัดตั้งเป็นกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่หลากหลาย ตลอดจนมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาให้ความรู้ทั้งด้านการวางแผน การจัดจำหน่าย การบริหารจัดการกลุ่ม ตลอดจนการควบคุมการผลิต และมีการจัดทำบัญชีครัวเรือนอย่างต่อเนื่องทำให้พบว่า มีศักยภาพในการบริหารจัดการกลุ่ม หรือธุรกิจสอดคล้องกับงานวิจัยของ Satphanich (2020) พบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการประกอบด้วย 3 ศักยภาพ 1) ศักยภาพแห่งความสำเร็จ 2) ศักยภาพแห่งการวางแผน 3) ศักยภาพแห่งอำนาจ และสอดคล้องกับ Saelee (2015) พบว่า การบริหารด้านการเงินมีอิทธิพลทางบวกต่อความสำเร็จในการประกอบธุรกิจ และแตกต่างจาก Disthanon และ Kongmalai (2022) พบว่า องค์ประกอบที่เหมาะสมของเทคโนโลยีองค์กร และสภาพแวดล้อมเป็นปัจจัยที่สำคัญในการยกระดับผู้ประกอบการไทยให้สามารถรับมือกับความท้าทาย สร้างโอกาสในการทำธุรกิจออนไลน์ และสามารถทำการค้าในยุคดิจิทัลได้อย่างแข็งแกร่ง และสามารถแข่งขันในโลกธุรกิจที่เต็มไปด้วยคู่แข่งทั้งในและนอกประเทศได้

2. พัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์

การพัฒนาศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ในการเลือกใช้บริการขนส่งพัสดุที่เหมาะสมนำไปประยุกต์ใช้ในการดำเนินงานสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mueanpho (2018) พบว่า การจัดอบรมพัฒนาศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนผู้เข้าร่วมมีความรู้และได้คำแนะนำจากวิทยากรมากขึ้นทำให้สามารถนำความรู้ที่ได้ไปปรับใช้ในการดำเนินงานของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนได้

3. แนวทางการพัฒนา ยุกระดับศักยภาพผู้ประกอบการผลิตภัณฑ์ชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่น

3.1 การพัฒนาด้านการจัดส่งสินค้า ผ่านทางสื่อสังคมออนไลน์ ผู้ประกอบการชุมชนต้องมีความรู้และเข้าใจในระบบของบริษัทยขนส่งต่าง ๆ ควรคำนึงถึงราคาค่าบริการขนส่ง และเงื่อนไขการให้บริการในการเลือก ต้องคำนึงถึงคุณภาพในการจัดส่งเพื่อให้ลูกค้าเกิดความพึงพอใจ และเพื่อให้เกิดความมั่นใจว่าสินค้าถึงมือลูกค้าถูกที่ ถูกเวลา และปลอดภัยสอดคล้องกับงานวิจัยของ Mungmee และ Sangsawang (2020) พบว่า ปัจจัยสำคัญที่นำมากำหนดแนวทางการกระจายสินค้าที่มีประสิทธิภาพของสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ (OTOP) ประเภทอาหาร ในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนกลางทั้งหมด 4 ด้าน คือ ความเข้มแข็งภายในองค์กร การขนส่ง การปรับตัว การดูแลบุคลากร และผู้ขาย ปัจจัยการผลิต การตลาดและการบริการ การดำเนินงานที่พิถีพิถันในกระบวนการผลิต และการจัดเก็บวัตถุดิบ

3.2 การพัฒนาด้านการวางแผนและการจัดบันทึกข้อมูลในการประกอบธุรกิจเพื่อเป็นฐานข้อมูลในการนำมาใช้พยากรณ์การผลิตได้แม่นยำมากยิ่งขึ้น และสามารถนำไปวางแผนการเชื่อมโยงทรัพยากรในชุมชนและกิจกรรมทางธุรกิจอย่างเป็นระบบ เหมาะสมกับท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ Satphanich (2020) พบว่า ศักยภาพผู้ประกอบการ

ประกอบด้วย 3 ศักยภาพ ได้แก่ คือ ศักยภาพแห่งความสำเร็จ ศักยภาพแห่งการวางแผน และศักยภาพแห่งอำนาจ

3.3 พัฒนาด้านการสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ โดยสร้างแรงบันดาลใจ และบ่มเพาะในครอบครัวเพื่อส่งเสริมและสนับสนุนให้เยาวชนในชุมชนรักถิ่นฐาน หวังแหวนบ้านเกิดภูมิใจในตนเอง และส่งเสริมให้ชุมชนอยากเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน เนื่องจากได้รับองค์ความรู้จากการอบรมเชิงปฏิบัติการ ที่เป็นผลจากการศึกษาศักยภาพการจัดการธุรกิจ ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ การวางแผนและการผลิต การเงินและบัญชี การจัดทำบัญชี การจัดการกลุ่ม การควบคุมการผลิต คุณธรรมจริยธรรม และแรงงานในครอบครัว ซึ่งเป็นผลให้ผู้ประกอบการสามารถวางแผนและควบคุมการผลิตได้ ทำให้เกิดการสร้างรายได้ที่เป็นรูปธรรมสอดคล้องกับงานวิจัยของ Lertyingyot (2023) พบว่า ชุมชนได้รับการพัฒนาองค์ความรู้ด้านการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ ได้แก่ การเป็นผู้ประกอบการ การทำแผนธุรกิจ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ การตลาด อิเล็กทรอนิกส์ การสื่อสารการตลาด การยืดอายุผลิตภัณฑ์ และมีชุดความรู้เกี่ยวกับผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่สามารถสร้างอาชีพผ่านตลาดอิเล็กทรอนิกส์ที่ผ่านกระบวนการคิด วางแผน ตัดสินใจ ดำเนินการ และประเมินผลร่วมกันในชุมชนและเครือข่าย ส่งผลให้เกิดการยกระดับคุณภาพชีวิต และการท่องเที่ยวของชุมชน

3.4 การพัฒนาการสร้างเครือข่ายผู้ประกอบการชุมชนควรมีแนวทางในการสร้างเครือข่ายทางธุรกิจทั้งภายในและภายนอกชุมชน ตลอดจนเครือข่ายหน่วยงานภาครัฐและเอกชน นอกจากนี้หน่วยงานภาครัฐควรผลักดันการขับเคลื่อนธุรกิจโดยใช้เครือข่ายชุมชนเพื่อให้เกิดการจับคู่ธุรกิจ และให้ความรู้ ฝึกทักษะที่จำเป็นเพื่อใช้ในการประกอบอาชีพ และการปรับตัวในอนาคตสอดคล้องกับงานวิจัยของ Wutthipanyaisakul (2022) พบว่า การเสริมสร้าง

เครือข่ายทางธุรกิจของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา ภายใต้การสนับสนุนของหน่วยงานภาครัฐ โดยการส่งเสริมองค์ความรู้ และสนับสนุนให้ผู้ประกอบการได้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ได้มาตรฐาน จัดทำแผนพัฒนาผู้ประกอบการ จัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาด เปิดโอกาสให้ผู้ประกอบการได้จำหน่ายสินค้าทั้งภายในประเทศและภายนอกประเทศ และมีแนวทางการเสริมสร้าง และพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจังหวัดนครราชสีมา

สรุปผล

การพัฒนายกระดับศักยภาพการเป็นผู้ประกอบการของชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ ประกอบด้วยแนวทางการพัฒนา 4 ประเด็น คือ การจัดส่งสินค้า การวางแผนและการจัดบันทึกข้อมูล การสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และการสร้างเครือข่าย

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายและการนำไปใช้

1.1 ศักยภาพการจัดการธุรกิจของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา จังหวัดสุรินทร์ มีศักยภาพในการบริหารจัดการซึ่งสามารถพัฒนาต่อยอดมีความเข้มแข็งและยั่งยืน ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรวางแผนการพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อสนับสนุน และส่งเสริมให้ผู้ประกอบการมีศักยภาพที่พร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในเศรษฐกิจยุคดิจิทัล และสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างเข้มแข็งและยั่งยืน

1.2 แนวทางการพัฒนาระดับศักยภาพผู้ประกอบการชุมชนที่เหมาะสมกับท้องถิ่นพบว่า ขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดส่งสินค้า การวางแผน ขาดผู้ประกอบการรุ่นใหม่ที่เข้าใจเทคโนโลยี และขาดการสร้างเครือข่ายจากการสนับสนุนจากหน่วยงานต่าง ๆ ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรให้ความรู้ด้านการจัดส่งสินค้า การวางแผนและการจัดบันทึกข้อมูล การสร้างผู้ประกอบการรุ่นใหม่ และการสร้างเครือข่าย ตลอดจนการส่งเสริมและสนับสนุนจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชน

1.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำผลที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้ประกอบการชุมชนให้มีศักยภาพสามารถแข่งขันได้

2. ข้อเสนอแนะเชิงวิชาการ

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องได้รับทราบศักยภาพของผู้ประกอบการชุมชนชายแดนไทย-กัมพูชา ที่สามารถนำไปพัฒนาต่อยอดในการพัฒนาชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชนให้มีความเข้มแข็งและยั่งยืน

3. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรทำการศึกษากลุ่มตัวอย่างของผู้ประกอบการชุมชนในเขตอื่น ๆ เพื่อให้ได้ผลการศึกษที่สามารถนำไปใช้ในกระบวนการจัดการให้เหมาะสมกับการดำเนินธุรกิจเพื่อดึงดูดกลุ่มลูกค้าที่มากขึ้น ก่อให้เกิดผลดีกับผู้ประกอบการและยังสามารถเข้าหาแหล่งเงินทุนได้ง่าย ซึ่งจะส่งผลต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศ

References

- Bacigalupo, M., Kampylis, P., Punie, Y., Van, D., & Brande, G. (2016). *Entre comp: The entrepreneurship competence framework*. Publication Office of the European Union.
- Boontawan, W. (2013). *Being entrepreneur of globalization*. Chulalongkorn University. [in Thai]
- Creswell, J. W. (2015). *A concise introduction to mixed methods research*. Sage Publications.
- Dess, G. G., Lumpkin, G. T., & Taylor, M. L. (2005). *Strategic management: Creating competitive advantage* (2nd ed.). McGraw-Hill.

- Disthanon, A., & Kongmalai, O. (2022). Model for developing small and medium sized entrepreneurs into the online market successfully. *Kasetsart Applied Business Journal*, 16(25), 1-24. [in Thai]
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2010). *Multivariate data analysis a global perspective* (5th ed.). Pearson Education.
- Hair, J. F., Hult, T., Ringle, C. M., & Sarstedt, M. (2022). *A primer on Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM)* (3rd ed.). Sage.
- Industrial Economics. (2021). *Guidelines for developing the potential of entrepreneurs who received the outstanding industry award in the potential industry category for the year 2020-2021*. https://www.oie.go.th/assets/portals/1/fileups/2/files/ArticlesAnalysis/IndustryAward_Development_Guidelines.pdf [in Thai]
- Kap Choeng District Agricultural Office, Surin Province. (2022). *Information on names of community enterprises/community enterprise networks*. https://smce.doae.go.th/smce1/report/detail_smce_list.php?page_size=10&PAGE=1113&business_type_id=&area_id=&type_smce=&hur_id=&province_id=&level_detail=&typeDate=&date_start=&date_end=&startPage=1109&endPage=1113 [in Thai]
- Khok Takhian Subdistrict Municipality. (2018). *Local development plan (2018-2022)*. https://khoktakhian.go.th/popdoc1.php?path=doc_newst5/doc120220213130941.pdf&tbname=tbmenut5_tb8&news_id=1 [in Thai]
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607-610.
- Lertyingyot, S. (2023). Developing new generations of entrepreneurs to drive the grassroots community towards creating careers through electronic markets that can raise income levels along the Korat Geopark route. *Journal of Arts Management*, 7(2), 497-518. [in Thai]
- Longenecker, J. G., Moore, C. W., Petty J. W., & Palich, L. E. (2006). *Small business management: An entrepreneurial emphasis*. South-Western.
- Mettanon, W. (2017). Knowledge management in community enterprises: Alternatives to survival development. *MROD Journal, King Mongkut's University of Technology North Bangkok*, 9, 103-126. [in Thai]
- Ministry of Agriculture and Cooperatives. (2022). *General information and important organic agriculture information of Surin Province*. <https://www.opsmoac.go.th/surin-dwl-files-421891791054> [in Thai]
- Mueanpho, M. (2018). *Developing the potential of community entrepreneurs, according to the creative economy concept* [Master's thesis]. Department of Development Studies, Graduate School, Silpakorn University. [in Thai]

- Mungmee, N., & Sangsawang, T. (2020). Efficient means of One Tambon One Product (OTOP), food distribution in the Mid-Northeastern Area. *Dhammathas Academic Journal*, 20, 141-151. [in Thai]
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). *National economic and social development plan, Issue eleven 2012-2016*. http://www.nesdb.go.th/download/article/article_20160323112431.pdf [in Thai]
- Parry, S. B. (1998). *Evaluation the impact of training Alexandria*. American Society for training and Development.
- Phosirawat, P., Wisitpanit, P., & Tuekkhao, P. (2022). The developmental guideline for the potential entrepreneurial to promote the competitive advantage of producer groups OTOP at Nakhonsawan Province. *Ramkhamhaeng University Journal: Graduate School*, 5(3), 75-91. [in Thai]
- Prince of Songkla University. (2020). *Songklanagarind analyzes the path to the new normal economy. The importance of the foundation economy to strong community enterprises driven by technology*. <https://www.psu.ac.th/th/> [in Thai]
- Puangngam, K. (2010). *Self-management of communities and localities*. Bopit Printing. [in Thai]
- Saelee, A. (2015). Business management potential and characteristics of entrepreneurs that affect the success of cassava farm operators, Bo Phloi District, Kanchanaburi Province. *Lampang Rajabhat University Journal*, 4(2), 1-12. [in Thai]
- Sapuppatham, N. (2015). *Theory and principles of community development*. <http://www.academy.rbru.ac.th/uploadfiles/books/58-2018-08-01-08-41-20.pdf> [in Thai]
- Satphanich, K. (2020). Studying the potential of small and medium business entrepreneurs in the eastern border trade area to increase their competitiveness. *Ramphaibarni Research Journal*, 14(3), 128-135. [in Thai]
- Sipiyarak, W. (2015). *Teaching materials for the social development course [Pamphlet]*. Faculty of Humanities and Social Sciences, Valaya Alongkorn Rajabhat University under the Royal Patronage. [in Thai]
- Sriprasert, P. (2012). *The influence of entrepreneurial skills on the success of community enterprises in Nakhon Si Thammarat*. <http://dspace.nstru.ac.th:8080/dspace/bitstream/123456789/1845/3/Title.pdf> [in Thai]
- Tamajai, A. (2020). *Coronavirus impact on Thai economy*. <https://www.tcijthai.com/news/2020/2/watch/9839> [in Thai]
- Wutthipanyaisakul, P. (2022). *Integrating the principles of governance to promote political leadership of politicians in Nakhon Ratchasima Province [Master's thesis]*. Political Science Major, Graduate School. [in Thai]

Name and Surname: Narumon Waleeprathanporn

Highest Education: Doctor of Philosophy Program Regional, Surindra Rajabhat University

Affiliation: Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Field of Expertise: Management, Community Business, and Entrepreneurship

Name and Surname: Napapan Pattanachatchai

Highest Education: Ph.D. Development Communication, Central Luzon University, Philippines

Affiliation: Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Field of Expertise: Management, Community Business, Entrepreneurship, and Human Resource Management

Name and Surname: Navarat Nithichaianan

Highest Education: Doctor of Philosophy Program Regional, Surindra Rajabhat University

Affiliation: Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Field of Expertise: Management, Community Business, and Entrepreneurship

Name and Surname: Songklot Phonphuak

Highest Education: MBA (Marketing), Ramkhamhaeng University

Affiliation: Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Field of Expertise: Business Administration and Marketing Major

Name and Surname: Napatcha Pancharoen

Highest Education: MBA International Business, Cardiff Metropolitan University (formerly University of Wales Institute, UK)

Affiliation: Faculty of Management Sciences, Surindra Rajabhat University

Field of Expertise: Management, International Business, and Entrepreneurship